

BAJTÁRSI

LEVÉL

1961. XIV. évf. 12. sz. levél. 91. oldal. Utrecht, 1961. dec. 10.

KARÁCSONY...

Ugyis írhattam volna: "A Szeretet"... Ennek a szóknak irodalmi meghatározása a bölcsészet birodalmába tartozik, én azonban a mindennapi élettel akarok pár sorban foglalkozni. Ezen a síkon a szeretet az emberi élet alapja.

Szeretjük Istenünket, mert Neki köszönhetjük létezésünket, szeretjük Hazánkat, mert érezzük és tudjuk, hogy "a nagyvilágon e kívül nincsen számunkra hely", akárhova megyünk, mindenütt idegenek vagyunk. Szeretjük családjunkat, amelybe születünk, felnőtünk, és amelynek melegét sohasem feledhetjük. Szeretjük Testületünket, ahol élethívatást találtunk, melynek nagyobb anyagi gondok nélkül élhetünk, és amely nevet, tekintélyt kölcsönzött számunkra a társadalomban. Hétköznapi értelemben csak ott érezzük magunkat jól, ahol szeretnek bennünket. Szeretjük barátainkat, bajtársainkat, akikhez lelki közösség fűz. Szeretjük hajlékunkat, amit szorgos munkával és takarékossgal építettünk. Szeretjük öltönyünket, amely reánk szabott, és jól érezzük magunkat benne. Az emelkedett vagy rajongó szeretet szüli a hősokeket, teremti a marttyrokat.

Ime, akármilyen nagyra, szépre vagy csekélységre gondolunk életünkben, ami abban értelmet és tartalmat jelent: az a szeretet! Ahl ez hiányzik, ott meginog az élet egyensúlya, meginog családi-, állami-, világviszonylatban egyaránt!

Most az örök szeretet Fejedelmének születésnapját ünnepeljük. Ő hirdette és életével - a keresztfáig - bizonyította is, hogy ez a legszebb emberi érzelem, amely nélkül nincs kiegyensúlyozott emberi élet e Földön. Ő még tovább ment ennek tanításában és bizonyításában: ellenségeit is szerette! Mi az Ő híveinek és követőinek tartjuk magunkat. Barátok, bajtársak is vagyunk, magyarok, együttes szenvedői sorsüldözöttségünknek. A Nagy Magyar Kereszt tövében ugyan mivel bizonyíthatnánk be jobban keresztén- és magyar mivoltunkat, mint azzal, ha a Szeretet ünnepén valóban bensőséges szeretettel vesszük körül minden magyar Testvérünket, -otthoniakat, száműzötteket egyaránt.

Mi magyar csendőrök, egy szép és nagy magyar-család fiai, akiknek azt tanították egykoron, hogy példátadó állampolgároknak kell lennünk, járjunk elöl jó példával a szeretet gyakorlásában is! Avassuk a Szent-Karácsonyt valóban a szeretet ünnepévé! Kerüljön most közelebb egymáshoz minden magyar csendőrszív! Mutassuk meg, hogy nemcsak valljuk, hanem cselekedjük is a szeretet parancsát! Szeressük, tiszteljük, becsüljük meg egymást: ez legyen az összekötő és elszakíthatatlan kapocs közöttünk! Dicsássunk meg és nyujtsunk békejobbot azoknak is, akikkel nézeteltéréseink vagy összetűzéseink voltak! Akkor, ha ez így lesz, nom is kell többé csendőregységen fáradoznunk: élő valóság lesz az magától a szeretettől! Ezt várják tőlünk otthon szenvedő magyar véreink, ozt sávároga az emigrációs magyarság.

Ezen gondolatokkal öltelve kívánok Szent-Karácsony alkalmával a kedves Bajtársaimnak és Családtagjaiknak Isten áldotta boldog ünnepeket!

vitéz KIRÁLY GYULA ozds. a.k.
a MKCSBK. vezetője.

A LÜBECKI KRISZTUS SZOBOR FELIRATA.

"Ti Mesternek hívtok
-és nem kérdeztek engem...
Útnak neveztek
-és nem jártok rajtam...
Világosságnak hívtok
-és nem néztek reám...
Életnek neveztek
-és nem kerestek engem...
Bölcsnek hívtok
-és nem követtek engem...
Irgalmasnak hívtok
-és nem bíztok bennem...
Igazságosnak neveztek
-és nem féltetek tőlem...
...Ha egyszer örökre elvesztek
-ne olozzatok engem! "
oooOooo

KARÁCSONYI GONDOLATOK.

Jézus születése mindenkor a békét és szeretetet jelképezte. Ilyenkor, az egymást megértő szívek összedobbantak, és a családban, meg azon túl is, beszédben, sőt cselekedetben az élet értékéről, sőt értelméről is tettek tanúságot!

..-
Az első világháborút követő építő időszakban történt, hogy Marconi, olasz szenátor, kísérleti hajójával a Földközi tengerre kifutott. És akkor csodálatos dolog történt, mert az 1910-ben (36 éves korában) már Nobel-díjas tudós, az ő különleges szikratáviró és erő-átvivő készülékével, a sok ezer kilométerre levő Australia-i Sydneyben, a kikötői sötétségben levő ívlámpákat, egyből-egyik működésbe hozta, vagyis felgyújtotta.

..-
Az emberi szív -amíg él- szikratáviró, és az élet időnkénti sívárságában, vagyis sötétségében mindegyre működik, még pedig a lélek ereje alapján.

És Karácsonykor, a keresztén és keresztényen államok országában, a levelcken túl is -tehát láthatatlanul és olvashatatlanul- egyre üzennek az egymást megértők egymásnak.

Ez ellen nem szólhat semmiféle "függöny" vagy "gondolat-elfogó", mert az éter hullámain keresztül százazrek küldik a szinte világitó gondolataikat egymásnak:

Dolgozom és kitartok, mert hiszek! Jézus a számomra is megszületett és a szeretet jegyében visz előre. Az életben túl sok a találmány, de egyre kevesebb a szeretet. Krisztus tanítványa szeretnék mindinkább lenni!...

..-
Az emberiség a szülőik szeretetén növekszik fel, és az otthon meloeg éppen Karácsonykor a legnagyobb. A szülőik mintogy érzik, hogy gyermekük abba a világba kerül, hol a munkahelyen, igen sok esetben nem a Krisztus-i törvény, hanem a kérelhetetlenség avagy meg nem értés csökevényei uralkodnak.

Sok nagy-magyar ígéret tört le már idő előtt azért, mert az élet lehetőségéhez avagy gyógyulásához még azt sem kaphatta meg, amennyit már mint szenvedő beteg is megérdemelt volna!

..-
A Szeretet-ünnepe idelinn azt példázza, hogy egyre törődjünk a mi vércinkkel! Neccak haza, az éter hullámain keresztül, lelkiileg üzenjünk, hanem álljunk itt egymás -és főleg a fiatalok segítségére!

A jó szó már maga is jó tett, ha igaz szívből történik. A Krisztus-i szeretet járja át a mi szívünket, hogy egymás önzetlen támogatására gondolva egyformán enckeljük: "Dicsőség Mennyben az Istonnak!"

oooOooo

Anonymus.

" A magyar-Golgota, Kereszt-hordozója; A néma-fájdalem: Megtestosült szobra!..."

Skori Kolcsmenné.

oooOooo

IMA.

Ne mondjuk, hogy az élet szenvedés,
Hisz' felettünk él a Gondviselés!
Imára fogja össze a kezünk,
S akkor már kevesebbet véteközünk.

Mikor kimondjuk az Isten nevét,
Már érezzük is atyai kezét,
Negáld Ő minket, a hitünk szerint,
Mert Jézus-Krisztushoz vezet... megint.

Amen!

v. Borsiczky Imre.

oooOooo

FELHŐK A DŐN FELETT...

A materiálizmus sor asztó számuma, mely kiszikkasztotta Oroszország lelket s a nagy Nihil fekete örvénye felé sodorja, katasztrofális méreteket ölt. Ez a nép mindig olgyencgültében és fáradtabban hajtja fejét abba a szörnyü tenyérbe, mely tele van csüggedéssel, konok reménytelenséggel s a megsemmisülés pestisfoltjaival. Az utca fekete árkaiban a keresztetlenek hömpölyögnek, a szemközi állások és az állások mögötti részek pedig tele vannak a zuhanó lelkek milliöveival, akik egykor Krisztushoz tartoztak. Ez a borzalmasabb. Azoktól elvettek valamit, amiről nem tudtak, ezektől elvették azt, ami mindenük volt. Megdöbbenő most így állni velük szentöl-szembe.

Az ég: orosz, fölmszürke és reménytelen. Az éjszaka: orosz, fehér, mint Oblomow éjszakája. A csend is: orosz, végtelen és parttalan. Itt-ott ropegeti szét halálosan nehéz takaróját egy-egy ugató géppuska vagy nehéz gyalogsági fegyver. A táj kinzott és fanatikus. Az emberek byzanci krisztusok, fáradtak és meggyötörték. S a felhők: Nagy Katalin, s az űrült cár, Rettenetes Iván, és a beteges szőke Alexej cárovics felhői, a Káramazow fivérek, Karonin Annák és Anyegin felhői, melyek most a moszkvai Kroml sötét bástyatornyai fölől a remegő égen felénk úsznak, szinte az egész orosz tragédiát hordozzák kászált batyuikban. Ezek ültek Tolstoj lelkén, Lermontow tollán és Usajkovszkij keserű homlokán. Ezek úsztak Turgonyev szenvedélyes szeméin, és ezek alatt látta meg Puskin végzetét. Ezek szálltak át Kolesak és Denikin csapatai fölött, látatták éjszakák idején titokban kisonn Lenint felesége sötét sirdombjához, figyelték meg, hogy állítják a forradalom véresre dagadt hullámainak órmán a 25 éves generálist, a vörös Napoleont, Tuhacsevszk j tábornokot a sárga falhoz, melyről a golyó! majdnem minden vakolatot letéptek... Ezek úsznak a moszkvai vörös-tér bitófái fölött, s keringnek az embertelen havas tájakon. Felhők, melyek egy nép könnytengeréből szívdótk fel az égre, és hatalmas köröket írnak le, történelmet és tragédiát lehelnek, s most kelet-nyugati irányban vonulnak a Dőn felett... Itt vagyok alattuk, és most közvetlen közelről kitapogathatom a szenvedélyes, lom a és sötét ázsiai titkot...

Előbb a keresztetlenek vonultak el az utca fekete árkaiban hömpölyögve, akiknek a lelke oly kopár, mint ez a kiaszott föld, akik nem tudnak a felhők fölött lakó Istenről. A természetfölötti világ száműzöttjei, a kegyelem kertjéből kivert tragikus Adámok, akik felett nem a gyűlölet, hanem egy fanatikus űrült, a forradalom dühöd és véres keze tartja a lángpallókat... De az orosz végzet legtragikusabb hordozói azok a szárnalmas seregek, akik a keresztiség szent stigmával megjelölten lettek akaratos részesei az istentelenségnek. A lanyhák és közömbösek, a csúfolódók és kárörvendők, az erősebbel tövöltők és haszonlesők, a bosszút lihegők és akaratos szembefordulók! Szinte az Apokalipszis angyalának döngő lépteit hallom az éjszakában e táj felett... Micsoda óriás tömeg lapul odaát az árkokban, gyülekezik! az erdő! zúzmarás fái közt, virraszt a városok sötét zugában, falvak odáiban, fegyverrel kezében, akiknek nem volt bátorságuk egy szót sem szólni Annak érdekében, aki érettek mondotta ki: ecce veni, készen vagyok! S a fegyvert ő ellene ragadták dühöd kezükbe! A templomok is iskolák, keresztetek és szentélyek ellen, hogy ledöntsék az emberi jog és szabadság fényes homlokú szobrait, letiporják a bölcséket, és megszeplőtsítsék a családi szentélyeket, s kitép-jék a hit és evangélium ígét a lelkekből! Az orosz nép tragédiáját, sötét végzetét űk viszik, akik elárulták az Istent, renegátjai lettek a hitnek s farkasabbak a farkasoknál. Az ő bűnük feloldozhatatlan, mert

mindemokt ők az okozói. A történelmet nem lehet megállítani az időben, tovahömpölyög. A dolgot sem. Nem történt semmi egyik pillanatról a másikra Oroszországban. Lassan gyűrtött az istentelenség, s bűne nemcsak annak van, aki belétaszította a másikat, hanem annak is, aki nem mentette ki belőle, vagy hirdette, hogy ez a jó, s maga is lubickolt benne! Nem hirtelen partszakadás történt vagy elkerülhetetlen földcsuszamlás, mint a szeszélyes nagy folyamoknál megtörténik, hogy szigeteket hordanak el, földrészeket telepítenek át egyik helyről a másikra. A zuhanás a kezdet kezdetén alig észrevehető ingás volt! Később gyűrtt votett, s aztán magával rántotta és sodorta azokat is, akik állni akartak. Most már velük vannak, egyek azokkal, s a bűnösök büntársai. Ők lapulnak a szemközti állásokban, Europa sáncáiban, ők folyogatják Alcasar hőseit, s votettek csóvát a limpiasi csodatovó foszúlot Krisztusára, csúfolták ki a pápát, s nem engedték megkeresztelni gyermekeiket... Az ő bűnük nagyobb, s ők hordják egész teljességében az orosz végzetet. Pedig még mindig maradt bennük valami, ami elárulja őt, hogy egyszer ő Hozzá tartoztak. Egy ki-törölhetetlen jele, lomoshatatlan pecsétje van, amivel cllátja ővét. A legelvetemültebb és leggonoszabbak között is rájuk lehet ismerni, mert kiejtettek szavakat, tesznek mozdulatokat, melyeket csak mellotte tanulhatta meg, a lélek hangsúlyhordozása is elárulja őt: te is galilai vagy! S hiába a tiltakozás, a megtegetés, mindenütt idogon az, aki egyszer Hozzá tartozott... Ezért a túhangosság, durvaság, erőszak és tiltakozás, az előle való menekülés; éppon ezzel ismerik el, hogy nem akarnak vélo találkozni, akinok egyodül van joga hozzájuk. Ez a nagy nevetés, biztonság fitogtatása az árulója, hogy mennyire félnek, amit pedig lep-lezni és titkolni akarnak a világ előtt. Az Istennek nem kellenek propa-ganda miniszteriumok, Moszkva pedig már a másodikat állítja fol a hi-tothenség terjesztésére. Nem kétséges, ki lesz az erősebb...

De az orosz végzet lassan kigyózik, hömpölyög végig a világ-részen, mely nem tud soha egészen Európához és a kereszténységhez tar-tozni, bár voltak írók, akik megpróbáltak minden oroszot europai mérték-kei mérni, és voltak, akik minden europait orosz mértékkel mérték. Ez a végzet mindentől elzárja és elkoriti a népet, ami természetfölötti, s az anyag mindenhatóságát hirdetve csak ovilági horizontok célkitözéseit hirdeti. Kirabolja és moglopja alattvalóit. Pedig ebben az országban minden ember vallásosnak és aztán forradalmárnak születik, valamiben hinnie koll! Minden szertelen és szélsőséges, mossze jár a mértéklet-ségtől. A mérséklet nem orosz, hanem nyugat-europai sajátosság. A szláv lélek, -arcról hiányzik. A vallás a legvadabb szélsőségekbe, az önegetés-be, a szabadság a forradalom örzöngésébe zuhan. A forradalom pedig meg-gyűlölteti velük mindazt, ami még emberré tesz. Itt tovább nincs szép-ség, igény és sóvárgás a jobb, külön és nomosabb után. Meghalt, s egy éj-szaka úgy tomotték el titokban a városokat körülölvő mély és sötét bör-tönörbe vagy hátrakötve finom kezét, ölomszöges korbáccsal verték Szi-béria jeges útjain a gyilkos tárnák föl. Kiirtottak egy osztályt, mely emlékezett rá, hogy ember volt, s a szürkő tömeg ellepte azokat a helye-ket, ahbl állani nomosak kiváltságot, hanem kötelezettséget is jelent. Kötelezettséget pedig nem tudtak vállalni.

A szemközti horhoson géppuskák tüze villan. Itt lapulunk egymással szemben. S az egyre jobban sűrűsödő éjszakában arra gondolok, hogy nyugalanság és egyensúlyvesztettség jellemzi e kort. A dolgok el-hagyaték helyüket. Értékek szálltak higany mődra lofelé. Az érték helyé-be mértéktelenség, a jó helyébe a több, a szép helyébe a hasznos lépett. Lehetően mégis nem érezni a világ fölött a Súlyt, a "Pondus imponde-rabile" észrovetően beleszól a történelmbe látható és láthatatlan-síkjaiba. Néha átvág a világ véres drapériáin egy sugár, és belhőköl-nök a politikák, dicsőségek, háborúk, és divatos társadalom hatalmasai, megelégedett és törckvő polgárai, a kuárok és a páriái is. És boldog, aki belokapaszkodik. Az nem is szól, csak elindul, úgy, ahogyan ő tud jár-ni, kulcs som zörren, kilincs sem zár, zajtalan érkezik, jön és megy... S ahogy a szemközti dombra felérnek, újra sorsukra, rájuk koll gondolnom, akik megtagadták az eget. A domb egész közel van, szinte keresztül vi-lágít rajtuk a hold. Itt vonulnak kőszoborszerű arccal, csillogó, merev szemekkel. Most cllünnek, és ujak özönlének a helyükbe. A lényeg azon-ban nem változik, legföljebb a kő néha bronzzá lesz, kiszáradt, egyszínű bronzfej, akár az ikonokon. Nem visszataszító, inkább különös, s hirtelen

olyan érzés fog el, mint a befalazott szerzetes-mumiék közt a Lawra szűk és sötét folyosón; ahől gyertyafény csorog, s a rájuk torított nehéz himzett damaszt toritók és az ikonok aránya is világít, de mégis fuldokolysz. Ezek közül hány van megkeresztolt? Hány hisz az Istenben? Ha lobukik a hóra, hány fogja lelkét a meggyötört és megkínzott bizanci Krisztus szögeltől átvert kezeibe ajánlani?

Nem felel senki. Csak a szél zúgatja felettem a nádlévéket hosszasan. Mégis kell, hogy hordozzon ez a föld most is valahol szenteket, "élő ikonokat", élő ereklyéket, akik érzik a sugár erejét, s hallják a Megváltó szavát. Ekkora néptömeg nem válhatik le az Egyház misztikus testéről, nem téphetik ki erőszakl a Szentkegyességéből politikai kalandorok és diktátorok. Végtelen finoman szítál a holdfény, mintha porhanyó liszt hullana. Isten malmait történelmet őrölnök. A történelmet a mondat közepén is megállíthatja a szóbot, a beszélő diktátorokat. Csak őnkli nem parancsol senki, őt nem akaszthatja meg semmiféle hatalom: hömpölyög sorsokkal, kultúrákkal, népekkel és végzetten magralva partatlan medrében a részvétlen magános csillagok alatt. S a változó időben, változó történelemben, változó népek közt oly jó tudni, hogy az Isten ugyanaz marad örökre!

oooOooo (Ukrajna, 1943.) Pusztas Sándor.

FELVIDÉKI EMLÉK.

(folytatás)

Teltek a mindennapok. Ismerkedtünk az Őrskörletünkkel és népével. A várost félkörben ölelő kisebb-hogyeknek szőlő, s a hogyek aljában: rödíg egymást érték a kisebb-nagyobb pincék. A nagyobbak valamikor a Rákoczi időjében épültek, mert ez a táj is birtokához tartozott egykoron. A nép hívon űrizte is a dicső kor eseményeit szájhagyomány útján. Téli esteken az öregbök meséltek a fiatalabbaknak, és a bor képzelőtet gazdagító hatása alatt mindig tettek is hozzá valamit, s így egy-egy történelmi esemény színesebben maradt fírl-fira. Ezt meg egyáltalán nem lehet felelni nekik, mert ezek a monák tartották meg űket a 20 évi megszállás alatt is magyarnak és kurucnak!

Nagyon sok ilyen monák hallottunk beszélgetéseink során. Allitották: azonban, hogy a Kalmár-hogyon szőlő-pásztoroskodó Andras bácsi bővebben tud az elmondottairól. Mindenki űreá hivatkozott. Alig vártuk az időt, hogy egyszer már vele is találkozhassunk. Egyik délután Józsi bátyánkkal lettem szolgálatba vezényelve. Estonon a Kalmár-hogyre érkezünk. November vége volt, de a nap még melegen cirógatta a hátunkat. Csak az éjszakaiak voltak hűvösök. Amikor a hogyoldalán az űtnak jó felét megtettük, ott egy kis lapály volt, melyből különböző irányokba ágaztak el a szőlőhogyi utak. Itt állott az Andras bácsi kis pásztorháza. Már messziről láttuk, hogy odahaza találjuk az öregot, mert füstölt a kémény.

Be is tértünk a pásztorháza egy "adon Isten"-nél. Ott az öreg éppen vacsora-főzéssel foglalatoskodott. Még mindig nagyon jól emlékszem arra, hogy tarhonyás krumplit főzött. Kovés volt a hely a kicsiny házban, így az elbte lovó kispadra telepedtünk. Kijött az öreg is, mert letette a földre a fazekat hűlni. ű ugyan azt mondotta, hogy hagyni kell egy kicsit, hogy "megáporodjék", mert úgy jó.

Alattunk a városra már alkonyat borult, de itt a hogyon még sütött a nap. Józsi bátyánk kezdte el a beszélgetést, közben én az öregot figyeltem. A korát nagyon nehéz lett volna megállapítani. Valamikor szép száll kurucivadék lehetett, de a hogyjárás derékban meggörbítette. Milliő ránc vonalozta be az arcát, mely az állandó hogyi lovogyon keményre volt csereze. Hőfőher haja a vállát verdeste, és kuszáltan egy tenyérryire a hátán pihent. A fülci mellett két varkocs, kurucosan. ű még egy letúnt dicső századot képvisel, és nem vesz tudomást arról, hogy közben mi minden játszódott le körülötte.

-Hány éves most Andras bácsi?-

-Hát biz' én csak annyit tudok mondani magilnak, hogy jóval túl vagyot: mán a százon!-

-Szép egy idő Andras bátyám!-

-Hát az!-

-Hallottam, hogy maga soha nem hogy le a városba.-

-Házen, ha nem lett volna nuszály.-

-Hogy-hogy nuszály?-

-Az meg úgy vót, hogy egyizben, van anna: mán vagy tíz osz-

tondozó, a csehek becitáltak a városba tanuskodni abban az ügyben, mikor ráfogták Turóczy Andrásra, hogy ő szúrta meg azt a csolákot, amek itt csámorgott részegen a hegyen. Én akkor nagyon megmondtam nekik, hogy nincsen időm ilyen semmiségekért leászni, mert a hegyet őrizni kell. Azt is mondták nekem, hogy miért nem tanulok meg csehül? Én meg azt mondtam, hogy tanuljatok meg ti, mert az én nagyapám is csak ezen a nyelven beszélt. Láttam, hogy nagyon megharagudtak rám, de én csak köptem és ott hagytam őket.

-Nem lett aztán semmi további kellemtelensége?-

-Fel-fel gyűttek hozzám az új csendőreik, de mindig üresen mentek el.-

Közben az öreg felállott, és bement megnézni a vacsorát, hogy kellően "megáporodott"-e már? Megkostolta és megkért bennünket, hogy segítsünk kihozni a kis asztalt, melyre rátetto a fazekat, hozott még két kanalat, és megkínált. Neki láttunk kanalazni a tarhonyás-krumplit úgy kombtosan. Értett az öreg az olkésztítéséhez, megvolt adva a nak minden módja és íze, akárki megnyalhatja a kisujját utána.

Eszegetés közben Józsi bátyám újból beszélgetni kezdett.

-Hát másodjára mikor volt a városba A drás bácsi?-

Nagyot sóhajtott az öreg, és mélyenülő barna szemével melegen ránk nézett: -Amikor magik visszagyűttek! Fenn vót nálam a kis unokám, ki most úgy 60 éves lehet, és mondta, hogy magik visszagyűnnek.-

-Aztán látott bennünket?-

-Biz'én nem nagyon, mert mire magik masiroztak, a szemem már úgy teli volt azzal a nyavalyás könyűvel, hogy azt hittem, csak álmodom az egészről.-

-Szóval még emlékszik a magyar csendőrökre?-

-Mán hogy a fenébe ne emlékoznék! A nagy háború előtt még én is fiatal voltam, és majdnem mindennapos vendégek voltak itt a csendőrök. Az volt ám a szép idő! Leterítettük ide a Rákoczi forgóra az ujjast, csináltam egy jó tüzet, és mellette egy jó darabka szalonnát süttötünk. Utána lemostuk a zsirját egy kis hegylevéllel, és hát jól elbecsifiggettünk.

-Hát a cseh csendőrök: nem jöttek ide szalonnát sütni?-

-Feljövögettek ők is nagy büszkén, de a fene sem értette a nyelvüket, így el is mentek. Amugy sem nagyon érthettek a szalonna sütéshez, mert mindig a kutyákat hajkurászták.-

-Hogy-hogy, a kutyákat?-

-Azt beszilte mindenki, hogy az ők csomogéje a kutya hása.

(Egy nagyot seintett az öreg, mintegy kifejezve undorát)-

Közben végeztünk a vacsorával. Előkerült egy dezfjon és poharak. Mi is leöblítettük a zsirját, mint valamikor elődeink.

Öreg este lett ránk, s a város világitása glóriát vont a hegyoldalra. Folyt a szó erről is, meg arról is. Végre Józsi bátyám fel-tette a nagy kérdést.

-Mondja már meg nekünk, hogy miért hívják azt a helyet Rákoczi forgónak?-

Az öregnek egyszeriben felesillant a szeme, és sejtettük, hogy valami kedves dolgot pendítettünk meg. Az Urísten nagy templomának ezen az őjjelén, ott a hegyoldalban szárnyra kelt egy addig ismeretlen legenda, s mi a múltba visszazuhanva hallgattuk. A távolról ideszűrődő fény Andrés bácsi ráncos arcát az őszhaj-koszorúval misztikusan márványszerűvé tette, és nagy nekibúsulással, de mégis örömmel elindult a legenda.

-Hát tudják, hogy ez a hely, ahun most vagyunk, ez egy nagy történelmi hely. A kis unokáimtól hallottam, hogy az óskolában botúkkal teleírt könyvkből tanulnak még történelmet is. Én ehhez nem értek, mert biz' én nem jártam óskolába. Hogy mire jó az, nem is értem. A történelem itt van mindenütt, csak levoosan alarnak róla tudomást vonni. Kérdeztem is a kis unokákat, hogy van-e abban a könyvfélében írva valami a Rákoczi-forgóról? Keresték a puják, de nem találtak. Na mondom, ilyen ez! Irnak sok mindenfélét, de az igazságot nem merik megírni. Ide se jött még egyszem tülelem megkérdezni, hogy mi is ez a hely? Ezír nincsen még a könyvekbe megírva. -

Némán hallgattuk az öreg kitöréseit a történelem-írásnál szemben, s nem zavartuk meg.

-Mán pedig az az igazság, hogy mi vagyunk magunk a történelem, nem pedig azok, akik a botúk leírására adták a fejüket. Gondolnak így, meg úgy, és azt írják meg. Ezek a szögény puják azt tanulják meg, és ha

én nem beszéltek nekik az igazságról, hát ők se tudnának semmit. -

Ilyen háza-vona után tért csak rá az öreg az igazságra.

-Amikor én arról hallottam először, még csak egészen kis puja voltam. A nagyapám beszített nekem sokszor, hogy az vót a szép idő, amikor még a nagyságos Fejedelem, Rákóczi Ferenc ílt. Neki arról az apja beszített, aki Rákóczival harcolt a német ellen. A nagyapám akkor ilyen idős lehetett, mint most én vagyok. Mondom hát, nagyapámnak az apja úgy beszített el, hogy a Fejedelem úr apja, anyja itt ílték a Kerekhogy tövében egy szép kastilyba. Nyáron mindig együtt játszott a kis Fejedelem úrral, aki nagyon szerette a magyar gyerekeket. Hiába hozattak neki más országokból nevelőket, ő bizony csak a magyar gyerekekről érezte jól magát. Kiszökött a kastilyokból, és hancuroztak, birkoztak. Mán, mint kis gyerek, megmondta a többinek, hogyha megvő, a németet kizavarja az országból. A magyar gyerekeknek ez nagyon tetszett, és fogadtoktat, hogy segítenek is neki.

Amikor azután megnőtt a Fejedelem úr, nekilátott emberokot összejáratni a németek kikergetéséhez. A nagyapám apja mindjárt az első volt Esze Tamással, meg Borbély Balázssal. Ott is volt Tiszabecsnél, amikor Ocskai vezetése alatt meztelenül átalúsztak a Tiszán, és csunyan elbántak a némettel. Vigig harcolta az egész időt. Többször meg is sebesült. Igen ám, de Károlyi gróf Nagymajtényban elárulta a Fejedelem urat, és mindenkinek abba kellett hagyni a háborút. A Fejedelem úrnak is menekülni kellett. A nagyapám apjával együtt bújkáltak erdőn-mezőn, és ide visszajöttek. Majd a nagyapám apja építette ezt a kis hajlikot, és együtt őrizték a helyet. Jött azonban egyszer a parancs, hogy a Fejedelem úrnak Rodostóba kell menekülnie, mert ha itt marad, a németek elfogják és lefejezik. Rendeztek a nagyapám apjával egy búcsú estét, melyre a lönyikből eljöttek a régi katonák is. Amikor vige vót a nagy búcsúzásnak, a Fejedelem úr kiállott eme szent helyre, ide a kiálló nagy kőre, előbb keletre a Kerekhogyre, majd nyugatra a Bocskorhegyre nézett nagy bánáson, és az utolsó szava az vót: "Kerekhogyem, Kalmárom, a Bocskorom sajnálom."

E legendát, azon a vidéken, az édesanyák már akkor tanítják gyermekeiknek, amikor beszélni kezdenek.

Az elbeszélés után még pár percig mi is a múltba mélyülve hallgattunk, de az időnk sürgetett, így búcsút vettünk András bácsitól. Azzal a tu fáttal vágtunk neki az éjszakának, hogy mi is okosabbak lettünk egy kicsit a történelemben. Noha jól utána néztünk a Rákóczi kor történelmének, de a bújdosásának feljegyzését nem találtuk. Ugy látszik, ez is elsi hádt sok mindennel; csak a nép őrszi örökös hűséggel a Nagyságos Fejedelem iránt, aki az idegen német uralomtól akarta megszabadítani az országot.

Mi van most azon a tájon, hol a leírt legenda született, szív-fájdalom rá gondolni is. Ott most az orosz az úr, és akik még élnek magyarok, azoknak a sorsa szörnyű lehet. Érezhetik minden izükben, hogy a hazai rögön - Esze Tamások, Borbély Balázsok egykori szülőföldjén - némaságra kényszerített nyomorultak és tehetetlen rabok.

A mesemondóknak is hallgatniuk kell, s féltő, hogy véglegesen...

oooOooo

D. I. tórn.

KARÁCSONYI ŐRJÁRAT.

Budapesttől kb. 18-20 Km-re levő egyik Őrsön teljesítettem szolgálatot 1944. évben. A főváros elleni gyakori légitámadások, valamint a háborús helyzet folytán igen sok emlékezetes napunk, szolgálatunk volt. Ezek közül az utolsóból emlékezem.

Észleltük 1944. dec. 23-án a délolétti órákban, hogy az Őrsállomás 6 hónappal azelőtt települt 1500 főnyi német páncélos egység, valamint a magyar ellátó oszlop alakulatai gyors ütemben vonulnak vissza Pilisecsaba irányába.

A harcéri helyzetről az öpk. engedélyével az előző délután, a helyszínen szereztünk meggyőződést. Az oroszok ekkor kb. 20-24 Km-re az Őrsállomástól, Etyek-Sóskút irányából, lassított ütemben megkezdték előnyomulásukat.

Bár a harci zajnak nyoma sem volt, éreztük, hogyha előbb nem, de az éjszaka folyamán Őrsállomásunk sorsa megpecsételődik. Ez így be is következett.

Dec. 23-án, 16 óra tájban az Őrskörlethez tartozó, 3,5 Km-re levő malomból a tulajdonos távbeszélőn az alábbiakat közölte:

"Félbrával előbb, amikor a malomból egy katonai személyszállító gépkocsin a herceghalmi tanyára igyekeztünk, az ahhoz bevezető út-olágazásnál orosz katonákat láttam elbukkanni. En a gépkocsi hátsójában álltam, s mielőtt az még leállt volna, leugrottam, és visszamonkultam. A gépkocsit az oroszok körülvették, s az azon levő öt embert foglyul ejtették. A gépkocsi a herceghalmi pusztán levő honvéd parancsnokságra igyekezett".

Az öpk. e hír vételo előtt másfél brával egyedül indult el jór. felszereléssel az őrsről végett, hogy elbúcsúzzék a 3-4 Km-re levő, s hetekkel előbb ottani tanyára kitelepített feleségétől és 2 kicsi gyermekétől.

A malomból kapott hírt a tanyára időközben megérkezett öpk.-nak távbeszélőn jelentettük, valamint azt is, hogy jőreket indítottunk a támadást várható irányába a meglopások megelőzése végett. A már előzőleg igényelt lovas-kocsikat az őrsre berendeltük, hogy szükség esetén a visszavonulást megkondhossuk.

Az öpk. nyugalomra intett bomjüket, s közölte, hogy egy brán belül az őrsön lesz. Próbáltunk helyzetjelentést tenni távbeszélőn a körpk.-ságnak is, de már nem sikerült összeköttetést kapnunk.

Helyzetünket az is súlyosbbitotta, hogy az őrs tagjai között egy asszony is volt, aki két nappal előzőleg érkezett vissza az egyik dunántúli faluban lakó szülőitől, hova hetekkel előbb 2 kicsi gyermekével átröltözött. Azzal a szándékkal jött, hogy a nehéz napokban férjének legalább a Karácsonyt kollolessé tegye. Bár a férj nem nagyon örült a nagyon is válságos brákban érkező látogatónak, nem tudta a következő vonattal visszaindítani a feleséget, mert a vasuti közlekedés Budapesttől nyugat felé megszakadt. A visszafelé vonuló tohergépkocsikon pedig az asszony nem volt hajlandó egyedül indulni -mondván- inkább vállalja a közös sorsot.

Az áramatató mintha meggyorsította volna ütemét, az egyik félóra után a másik, majd harmadik szaladt el, de a öpk. még mindig nem érkezett vissza. Közben az őrsállomásra is teljes sötétség borult, mert 18-19 óra között a villamosáram fővezetéket felrobbantották. Az orosz golyószóró tüze, sőt elvético puskatüz is hallatszott.

Már 20 óra körül járt az idő, de az öpk. még vissza nem érkezett. Távbeszélőn való érdeklődésre azt válaszolták, hogy két brával előbb indult el a hozzátartozóitól való búcsúvétel után.

Az bizonyos volt, hogy az öpk.-nak visszatérteben az őrskörletünkhöz tartozó egyik magyar lakosságú községet érintenie kell. Elhatároztuk, hogy jőrt indítunk oda parancsnokunk őrsre való juthatásának biztosítására.

E cikk írója, mint öplh. egyik fiatal cső. jőrtárrsal vállalta e feladatott azzal, hogyha 2 brán belül vissza nem érkeznek a jör., az őrs tagjai a rangidős parancsnokság alatt Piliscsaba irányában vonuljanak vissza.

Közben csaknem teljesen körülfarták az oroszok az őrsállomást, s a járőrök is az orosz gyűrűn kellett átjutnia. De meg az a nehézség is adódott, hogy az őrs asszony tagja, aki a jv. felesége volt, kijelentette, hogy el nem marad ily válságos időben férjétől, a jör.-ol megy. Így aztán őt is ellátuk egy Frommor pisztollyal (kezelését hónapokkal előbb elsajátította) azzal a figyelmeztetéssel, hogy azt csak személyes védelmére, közvetlen veszély esetén használhatja.

Végre elindult a 3 főből álló jör., férfi tagjai pusztán kivül Frommor pisztollyal és kőzigránatokkal felszerelten. Előnyös volt, hogy olyan sűrű köd szorhedett a tájra, hogy pár méterről még emberi alak sem volt kivehető. Szó nélkül haladtunk a megbeszélrt irányban, de nem annyira csendben, mivel a fagyos talajon a lépések ütome eléggé hallatszott. Időközönként meg-megállva figyeltünk. Bár semmit sem láttunk, de tisztába voltunk azzal, hogy a lábán maradt kukoricásból hallatszó zöröjt az oroszok okozzák. A kérdéscs községbe 1/2 óra múlva eljutottunk. Sorba jártuk az ismerősöket, érdeklődtünk az öpk.-ról, de a legnagyobb szomorúságunkra hír nélkül voltunk kénytelenek visszaindulni. A legfelsőbb Hadúr velünk volt, mert baj nélkül visszaérteztünk az őrsre.

Szolgálatunk eredménytelenségét pár szóval közöltem, s kiadtam a parancsot az azonnali visszavonulásra.

Az udvaron indulni készülő kocsisoktól visszatérő egyik bajtárs jelentette, hogy látják a laktanyát, amit mi még bennlélünk is megállapítottunk a géppisztoly lövedékek becsapódásából. Ujabb elhatározás kellett: az udvaron álló kocsi maradnak, jár. felszereléssel azonnal indulás a már ismert irányban, találkozás pontjának kijelölésével. Ezután néhány pillanat alatt, futásban eljutottunk a 40-50 méterre levő lakóházhoz. Innen a teljes sötétségben, mely nagy előnyt jelentett számunkra, igyekeztünk kijutni az utca sarkáig. Közben az első megállásnál tapasztaltuk, hogy két bajtársunk nem látott vagy nem tudott követni bennünket. Csak hetekkel később tudtuk meg, hogy nekik már nem sikerült a laktanya kapu kijutni, mert oroszok állták útjukat, a laktanya kerítésén másztak át, de ismét oroszokba ütköztek és fogságba estek, honnan 1945. február elején sikerült megszökniük és visszatérni az alakulathoz.

A község különböző utcáiból zavaró géppisztoly és puskaűz hallatszott. A községben rajtunk, csendőrökön kívül már más fegyveres egység nem volt, így arra következtettünk, hogy az oroszok csak a lakosság megfélemlítése avagy esetleg maguk bátorítása végett lövöldöznek. Utca saroktól-utca sarokig, 100-150 métereket rohanva, lassan mégis csak kijutottunk a községből. Utunk egyoldalban levő vízmosásokon, szőlőkön és gyümölcsösökön át vezetett. Kb. 2 Km. rohamás után asszonytársunk kijelenté, hogy nem bírja tovább az utat, és visszamarad az éppen elért borospincében, ahol még átéljára az ott meghúzódnó öreg magyarokkal pár szót váltottuk, és elbúcsúztunk. Férje azonban másként döntött: a pincében hagyatta a feleséget által addig cipelt csomagot (élelmiszert és ruhanemű), csak a fegyverrel, lőszerezrel és sebkötő csomaggal indul tovább az asszony.

Ez igen sürgős szolgálat célja: versenyfutás az életért, éreztük, hogy menni és menni kell, ha életben akarunk maradni. Szabálytalan időközönként váltakozva hol egyikünk, hol másikunk a sötétségben láthatatlan szőlőkarokban megbotolva "nyulat" fogott. Ebben asszonytársunk is kivette részét bőségben.

Reszerves és fáradságos 10 Km. út megtétele után Tinnye község szegélyéhez érkeztünk. Az itt levő védőállásoknál visszahagyott, zúzmaras talajon kivehető lábnyomokból megállapítottuk, hogy a védők csak 1/4 órával előbb vonultak innen vissza. Virradatkor aztán egymást jobban szemügyre tudtuk venni: a ránfagyott zúzmarától inkább és mozgó hőembernek, mint emberi lénynek látszottunk. A fáradság nyomán azonban mindnyájunkból hiányoztak. Pihenés, megállás, nélkül folytattuk útunkat Piliscsaba irányába, ahova 8-9 óra körül megérkeztünk. A Budapest-Győr közti műtra érve ismételen megkíséreltük a nagy ritkán még Pest-főlől jövő tehergépkocsikat megállítani, hogy azokra felszállva megkönnyítsük további útunkat. Barátságos integetésünk nem járt eredménnyel, s így lövésre kész fegyverrel kényszerítettünk egy tehergépkocsit megállásra, s arra felszálltunk. Így eljutottunk Komáromig. Igaz ugyan, hogy oda tehergépkocsink csak egyik ép oldalával érkezett, mivel az az egyetlen német páncélos, mellyel Piliscsaba és Leányvár között találkoztunk, tehergépkocsink egyik felét lenyírta. Baja azonban senkinek nem történt, bár szép számmal voltunk e kocsin.

A soffér Komáromban lerakott bennünket azzal, hogy tovább nem megy. Erre mi is sorba álltunk az országútát szegélyező tizeres tömegben, hogy tovább jussunk a kijelölt visszavonulási helyre. Egy órá várakozás után sikerült egy másik gépkocsin Győrig eljutnunk, úgy 21-22 óra közötti időben.

Az órs asszonyi tagjának: azonban Győrtől vonattal még kb. 1 órá útja volt Sopron felé, hogy visszatérhessen gyermekeihez és szüleikhez. Bár ellentétben állt az útáztatás botújával, de nem a józan észszel, hogy elkísérjük az asszonyt házáig. A dunántúli Kisfaluba 23 óra tájban meg is érkeztünk. A vasútállomástól a szülői ház felé való bal-lagás közben megváltunk azülotészt dicsőítő Bethlehemosek Karácsonyi éneke rázott fel bennünket testi és lelki fásultságunkból. Egy pillanatra önkéntelenül megálltunk, hogy meggyőződünk arról, hogy valóban Karácsony első-estéje van.

Nem tudhatjuk, hogy a szülői háznál a meglepetés vagy az öröm volt-e nagyobb megérkezésünkkor. Az éjfélí Szentmise után, amikor együtt álltunk a karácsonyfa alatt, hogy köszöntsük az isteni Kisdédet, gondolataink a Buda és Pest környéki házak sötét ablakainál időztek, ahol nem gyulhattak ki a Krisztus születését hirdető, békét és szeretetet jelentő gyertyalángok; a földreszállt Jézust dicsőítő békés Both-

léhemesek helyett a davaj-gitárosok zúditották a poklok szörnyűségét ott a hívő magyar népre.

Mi aztán Karácsony első napján -aszony nélkül- a visszavonulásra kijelölt első helyiségbe megérkeztünk.

Arról pedig, hogy volt őrsparancsnokunk már jelentette bevonulását a Menyeyi Atyánknál, csak fél év múlva értesültünk: hősi halált halt 1944. dec. 24-én, del. 10-11 óra közötti időben, a cső laktanyától pár száz méterre, az oroszokkal vívott harc közben.

oooOooo

O. J. t. őrm.

ZSUZSIKA.

Az őrs laktanya szomszédságában volt Kenese Albert háza. Az udvar hangos volt a vidám, madár-csicsergéshez hasonló gyermeki kacagástól. Ott játszadozott naphosszat a 4 éves kislány, Zsuzsi, a már bizony nem egészen fiatal házastársak szemefénye. Amikor a harc sabajuszú Kenese estefelé a mezőről hazatért, mint kis madárka repült föléje Zsuzsi, kicsi karját ölelésre tárva, és még a lovakat sem tudta addig kifogni, míg ölébe nem vette az apróságot. Ez viszont olvasatlanul adta a doreddő bajuszra, a borostás, naptól csorított arcra szeretete jelölül ártatlan gyermeki csókjainak özönét. Tőle, a kis orőszakostól csak Keneséné tudta urát megszabadítani.

-Édesapának még dolga van a lovakkal, azonnal gyere be. Majd ha elláta a lovakat, akkor ülhatsz az ölben. -

Szót fogadva, bár nehéz szívvel hagyta ott Zsuzsika Kenesét, de a következő pillanatban már Anna asszony nyakába csimpaszkodott, és őt látta el áradó szörzete orz jölével. Nem volt apa és anya szörzete között különbség, de mégis mindig előnyben részesült az, aki éppen hazáérkezett.

Anna asszony öléből még visszaszólt Keneséhez: -Édesapám, hozott madárláttá, kakastejjel sült kenyeret Zsuzsinak? -

-Hoztam Drágám, hogyne hoztam volna nekéd. De még mást is hoztam, csak várj addig édesanyádnál, amíg én készen vagyok a lovakkal. Édesanyád majd koszorút köt belőle a fejedre, és holnap úgy megyünk a templomba.

Határtalan volt Zsuzsi öröme, amikor Anna asszony koszorút font a hozott búzavirágból. Mint kis páva-kisasszony úgy libegott másnap, a két felnőtt között, a templomba.

-Édesanyám, a többi kislánynak miért nincs oly szép koszorúja, mint nekem? Ugy-e azért, mert édesapjuk nem szereti úgy őket, mint ongom szeret édesapám. -

-Nem azért Zsuzsikám, de talán nem voltak oly jók, és nem tudnak olyan szépen imádkozni, mint Te. -

Zsuzsi ezor kérdésere ezor feleletet adni... igazán szűlői türelem, szörzet kell. De kell minden kérdésre megfelelő felelet, hisz' az ő szemében az édesanya, az édesapa az, akik mindent tudnak.

Besenyő Zsigmond őrm. csak mostanában került arra a tiszamenti őrsre. Hamarosan beloelte magát a vizmenti őrsök szolgálatába, de azért arra is volt ideje, hogy a község lakosságát megismerje. Helyi és személyi ismeret nélkül egyetlen esendőr sem tud boldogulni a közbiztonsági szolgálat ezor változatában.

Szabad idő is akadt az őrsön, és azalatt nevezett barátságot kötött a szomszédék Zsuzsikájával. Sokszor hangzott el a deszkakorítás mellett Zsuzsika csicsergő hangja, amikor Zsiga bácsit hívta. Ha szolgálatban volt, és nem jelentkezett, szonorúan ment vissza, s Anna asszonynek panaszoalta, Zsiga bácsi nincs itthon...

-No zavard mindig Zsiga bácsit Zsuzsikám, annak biztosan más dolga is van, mint veled játszani. -

-En biztosan tudom, hogy nincs itthon, mert ha sok is a dolga, akkor is kijön hozzám, és megmondja, hogy csak este játszunk. Meg legalább cukrot ad. Biztosan vásáron van, ha megjön, egy kis babát is hoz nekem. -

Besenyő őrm. nem tudott úgy szolgálatból bevonulni, hogy a jör. táská fonékán ne lett volna valami Zsuzsika részére. is a bilincs és fűző lánc mellett.

Egyik, az őrsön már régebben szolgáló tőrm. -tól tudta meg az őrm., hogy Zsuzsika nem is édes gyermekük Kenesééknek. Nekik gyermekük közt is volt, de még édeseseb korukban meghaltak, évekkor előbb.

Zsuzsikát meg a 4 évvel ezelőtti nagy árvíz idején bölcsőstől halászták ki a mógárat Tiszából a halászok. Keneséné közelükben volt, elérte tőlük, hogy addig gondozza, amíg jelentkeznék a szülők. Már 4 év is telt el azóta, de még senki nem jelentkezett. Kenesék oly szeretettel nevelték Zsuzsikát, mintha saját gyermekük lett volna. Nevét csak azért tudták, mert a gyermek nyakán levő fehér kis kendőskébe Zsuzsi név volt bevarrva piros színű pamuttal. Az árvíz után hiába történt érdeklődés a gyermek szülei iránt, eredményre nem vezetett.

Zsuzsh arcoskájának bal oldalán egy kis fekete pontocska volt, amely bájos kis arcát még csinosabbá tette, a jobb talpacskáján pedig egy operszemhez hasonló anyajegy.

A gyermek mit sem tudott idekerülésének körülményeiről. Lassan már a faluban is feledésbe kezdett menni a múlt, a nagy árvíz stb., Zsuzsika pedig nétt és játszott a többi gyermekkel, akik őt Kenese Zsuzsinak ismerték. Már iskolába járt, de a barátság csaknem szűnt meg Besenyő őrm.-mel. Ha nem is játszottak együtt oly gyakran, mint azelőtt, hol cukor, hol baba nem hiányzott Besenyő jör.taskájából, ha vásár vagy búcsú ügyeleten teljesített szolgálatot.

-Nehezen értem meg, hogy valaki ne keresse gyermekét, ha azt az ár elragadta bölcsőjével együtt. A gyermek kihalászása pedig hivatalosan is közölve lett- dörmögött az őrm.

-Ki tudja honnét hozta az ár? Talán román megszállott területről. De az sem lehetetlen, hogy a gyermek anyja is elpusztult az árradáskor- vetette közbe egy másik cső.

Egy bizonyos: az Isteni gondviselés jó helyre juttatta a kicsit. Kenesék csak attól remegtek, mikor jelentkezik valaki Zsuzsikáért?

Besenyő thts. 6pk.h.lett...i Őrsön. Ez az őrs is morgalmas nemcsak nagy területe miatt, de a román határtól csupán a Tisza választja el; nyári időben pedig a folyón át is lehet gázolni. Ez a körülmény nagyon is alkalmas, hogy a túoldalról átjárjanak csempészkedésre, így szinte napi csemény volt a jogsztalan határátlépés.

Az őpk.h. az őrsirodán dolgozott, amikor egy jör. jelentette bevonulását a szolgálatból, a jogsztalan határátlépést is magával hozva. A részletes kikérdezés a községházán történt, amelytér Besenyő thts. is segédkezett. A személyadatok rögzítése után egy javakorbelt asszonytól a foglalkozását kérdezte a jör.:

-Községi szülész nő vagyok már 25 éve. Átjövetelem célja, hogy olyan holmikot vásároljak, amelyek odaát nem kaphatók, viszont foglalkozásomhoz feltétlen szükségesek. Elsősegély nyújtásra szolgáló holmit én is viszem. Orvos nincsen a faluban, így ezt is én nyújtom. Amikor évekket ezelőtt a nagy árvíz a fél falu házait döntötte romba, egész éjjel én dolgoztam és láttam el a sebesülteket, amíg a mentők és orvosok megérkeztek.

Az elbádas fedte a tényeket, mert az átvizsgáláskor valóban csak e.ü. és elsősegélyre szükséges dolgokat találtak nála. Annak elhangzásaikor -gondolattársítás alapján-Besenyő thts. azonnal Zsuzsikára gondolt. Bár feltevésehez semmi támpontja nem volt, de a jól bevált cső szimat, a mindenre kiterjedő kérdőbeszélés szinte önkénytelenül felvetette a kérdést.

-Igen, annak idején magunknál sok ember lett az árvíz áldozata. Több, elöttünk ismeretlen halottat is fogtak ki a halászok, élőt viszont egyet, bölcsőben edesen alvó kicsi leánykát. Én ismerem is őt, igaz ma már 10 éves is elmulhatott. Zsuzsikának hívják, ez a név a nyakában lévő kendőskébe volt bevarrva, de többet nem sikerült megállapítani, s hiába kerestük szüleit is.

A szülész nő arca erre elkomolyodott, majd hirtelen felvidult, mint aki megtalálta az elszaladt gondolatának fonálát.

-Thts. őr! Ezt az apróságot én ismerem. Én segédkeztem születésénél. Első gyermeke volt Bolgár Verának. Házukat az árvíz rombadöntötte. Vera úrát, Kormos Balázst a házból leszakadó gerenda ütötte agyon, amikor feleségét és a kis babát ki akarta hozni. Vera is ott fulladt meg a vízben. A romok eltakarításakor sem Zsuzsit, de még a bölcsőt sem találták meg, talán az ár a romok közül kisodorta. Annak a kislánynak már a születéskor egy jellegzetes, eperalakú anyajegy a jobb talpacskáján, ken-

Ezúton köszönettel nyugtázzuk az Ön hozzájárulását a B.L.-re segályalagra.

dősestébe piros színnel volt a Zsuzsi név bevarrva. Féléves volt az árvíz idején, Vora és Balázs barnák voltak, gondolom, a Zsuzsi is barna.

Most örülök csak igazán, hogy Zsuzsika oly jó helyre került, jómódú paraszt családhoz. Zsuzsát úgy szeretik, hogy sajátjukat sem lehetne jobban szeretni. Amitől félték, hogy elvesztik Zsuzsikát, megszűnt. Most már nem tartom kétségesnek, hogy a gyermek származását feltárni sikerült, mert az elődottak egyeznek a mi eddigi megállapításainkkal. Még ma közlöm mindezt az illetékes őrszel, és Zsuzsika nevelő szüleivel.

Sok esetben hozott megoldást a szorgalmas, soha meg nem szűnő csö. puhatolás, a tökéletes helyi és személyi ismeret, valamint a kikérdezésekkor helyesen feladott kérdésekre kapott válaszok szakszerű kiértékelése.

oooOooo

KÖZLEMÉNYEK, SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Calgaryi csoportunk 1961. nov. 5-én az ott élő összes Bajtársak jelenlétében megkoszorúzták Calgaryban elhunyt Egy László csö. alez., Nagy Sándor csö. főtörn., valamint Szolci József csö. szkv. bajtárs elhunyt felesége sírjait. A koszorúk elhelyezése után Haló Lajos r. kath. lelkes vezetőjével a közönség rövid imát mondott az elhunytakért. Majd a Szt. István tereben tea-délutánra gyűlt egybe és annak befejezése után özv. Nagy Sándorné az összes Bajtársakat családtagjaikkal és még más meghívottakat is finom vacsorával vendégelte meg.

A vacsora elfogyasztása után a Bajtársak egyrésze a Szent Marys Bay School tornában tartott 1956-os magyar szabadságharc 5. és az 1848-as szabadságharcunk 113. évfordulók alkalmából rendezett gyászünnepségen vett részt.

v. Szathmáry Károly szds. bajtársunk családját megrendítő csapás érte. Kisebbit: fiúkat, a 12 éves Zsombort, Welland Környéki erdőben, f. évi okt. 12-én, saját nadrágszíjára felakasztva, holtan találták meg. Az erdőbe játszani ment pártársaival.

Temetésén nemcsak a család lakóhelyén és Környékén tartozkodik, hanem Canada távolabbi vidékén telepedett számos Bajtárs családtagjaival együtt vett részt.

Öszinte együttérzéssel osztozunk a mélyensúlytott család nagy gyászában. A Mindenható adjon mielőbbi belenyugvást a megváltozhatatlannak.

"Felhők a Dón felett..." c. cikket a Pásztorúta, erdélyi irodalmi és művészeti folyóirat 1945 évi 7. számából vettük.

A Hollandiában nov. 5-én, Utrechtben, a magyar szabadságharc 5. évfordulója alkalmából rendezett impozáns emlékünnepélyről -holy szüke miatt-, a következő számban hozunk tudósítást.

Isten áldásaiban és Kegyelemben gazdag jó Karácsonyt kívánunk Bajtársainknak! és Olvasóinknak, valamint nemzeti ügyünkben sikerhező üjlesztendő.

H A N D S C H R I F T - K É Z I R A T. Adress-Cim: B. L. Szerkesztősége.
UTRECHT, Nansenlaan 29. Nederland-Europo.

Drukkerij!
Printed Matter!
Periodique.
Drucksache.

Heer
Mr. Dr. Béla REKTOR
Msr.
Herrn. 302. High St.
MONTREY, Calif.
U.S.A.

